

Особливості застосування антикорупційного законодавства у сфері освіти

Нормативно-правове забезпечення

- Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
- Кодекс України про адміністративні правопорушення <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
- Кримінальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
- Закон України «Про запобігання корупції» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
- Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#n9>
- Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/premiyi-robota-z-rodychamy-j-osvityany-yaki-pratsyuyut-za-sumisnytstvom-nazk-onovylo-metodychni-rekomendatsiyi-z-konfliktu-interesiv/>

!!! У презентації використано матеріали Національного агентства з питань запобігання корупції <https://wiki.nazk.gov.ua/category/konflikt-interesiv/2-konflikt-interesiv-ta-jogo-skladovi/>

Види конфліктів інтересів

Потенційний конфлікт інтересів –

наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

!!! При вирішенні питання щодо наявності приватного інтересу у сфері службових повноважень як складової конфлікту інтересів слід у кожному випадку враховувати конкретні обставини, відносини та зв'язки особи, обсяг її службових/представницьких повноважень під час прийняття того чи іншого рішення

Реальний конфлікт інтересів –

суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Службові повноваження та їх дискреційний характер

службові/представницькі
повноваження

вплив (можливість впливу) приватного інтересу на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, вчинення чи невчинення дій під час реалізації таких повноважень

!!! Приватний інтерес може впливати на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, вчинення чи невчинення дій лише під час реалізації службових/представницьких повноважень, що є дискреційними.

Дискреція – можливість діяти на власний розсуд, обираючи з декількох різних варіантів дій, рішень.

!!! Навіть за умови, що особа, маючи приватний інтерес, приймає об'єктивні та неупереджені рішення, вона вчиняє дії в умовах реального конфлікту інтересів (наприклад, про преміювання).

потенційний конфлікт інтересів

є приватний інтерес і є можливість реалізувати службові/представницькі повноваження

реальний конфлікт інтересів

є приватний інтерес і службові/представницькі повноваження реалізовані (мають бути реалізовані) особою, у зв'язку з чим виникає суперечність

Особи, на яких поширюється дія Закону

Посадові особи юридичних осіб публічного права (керівники державних і комунальних закладів освіти)

Особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, приватні виконавці, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом)

Представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, інші особи, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій

Типові ситуації та обставини, що свідчать про наявність приватного інтересу

**Сімейні та родинні
стосунки (у т. ч. колишнє
подружжя)**

**Реалізація
службових/представницьк
их інтересів стосовно себе**

Отримання подарунка

**Сумісництво, поєднання
статусу депутата**

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-93#Text>

Договірні відносини

**Службові стосунки,
службова діяльність**

Про що говорить колективний договір?

- Умови запровадження та розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних виплат закладу освіти встановлюють у колективному договорі (ст. 97 КЗпП та ст. 15 Закону України «Про оплату праці»).
- Приписом ч. 1 ст. 11 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136 дозволено за ініціативою роботодавця зупиняти дію окремих положень колективного договору на період воєнного стану.
- Після скасування/припинення воєнного стану положення колективного договору про преміювання мають відновити свою роботу.

«Святкова», ювілейна, до професійних свят премія

- 31.05.2022 до святкових днів (ст. 73 КЗпП) додано День Української Державності (28 липня). Але в період дії воєнного стану норми ст. 73 КЗпП не застосовують (ст. 6 Закону № 2136), тому і преміювати до святкових днів, не можна.
- Виплачувати працівникам премію до їхнього професійного свята, ювілейних і пам'ятних дат в період дії воєнного стану можна.
- Заборони на виплату виробничої премії під час війни не передбачено. Якщо немає локальних обмежень та є матеріальна можливість, то виробничу премію також можна виплачувати.

Обов'язки у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів

Вживати заходів щодо недопущення виникнення реального та потенційного конфлікту інтересів

Повідомляти про наявність реального чи потенційного конфлікту інтересів

момент, коли особа дізналася
або мала дізнатися про конфлікт
інтересів

кінець наступного робочого дня

період, протягом якого особа
має повідомити відповідну
особу (орган)

Умови

особа обіймає посаду, яка передбачає наявність безпосереднього керівника

особа входить до складу колегіального органу і під час виконання повноважень в такому органі у неї виник конфлікт інтересів

особа перебуває на посаді, яка не передбачає наявності безпосереднього керівника

Кого повідомляти?

безпосереднього керівника
(див. додаток 1)

колегіальний орган

визначений законом орган

Національне агентство
з питань запобігання корупції
(див. додаток 2)

Не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів (за порушення зазначеного обов'язку передбачено адміністративну відповідальність згідно з ч. 2 ст. 172⁷ КУпАП <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>).

Вживати заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/borotba-z-korupciyeyu>

Алгоритм дій у випадку виникнення конфлікту інтересів

Якщо особа – член
колегіального органу

особа повідомляє
колегіальний орган про
конфлікт інтересів

Виняток!

особа не бере
участі у прийнятті
рішення колегіальним
органом

за умови неможливості збереження
правомочності колегіального органу,
особа бере участь у прийнятті рішень
таким органом під зовнішнім контролем

Якщо особа не є членом
колегіального органу

особа повідомляє про КІ

є безпосередній
керівник/особа, що
звільняє/ініціює
звільнення з посади

якщо займана посада
не передбачає
безпосереднього
керівника

безпосереднього
керівника/особу,
що звільняє/ініціює
звільнення з посади

інший орган
відповідно до
спеціального закону

Національне агентство

безпосередній керівник/
особа, що звільняє/ініціює
звільнення з посади
приймає рішення про
врегулювання КІ
в один із способів

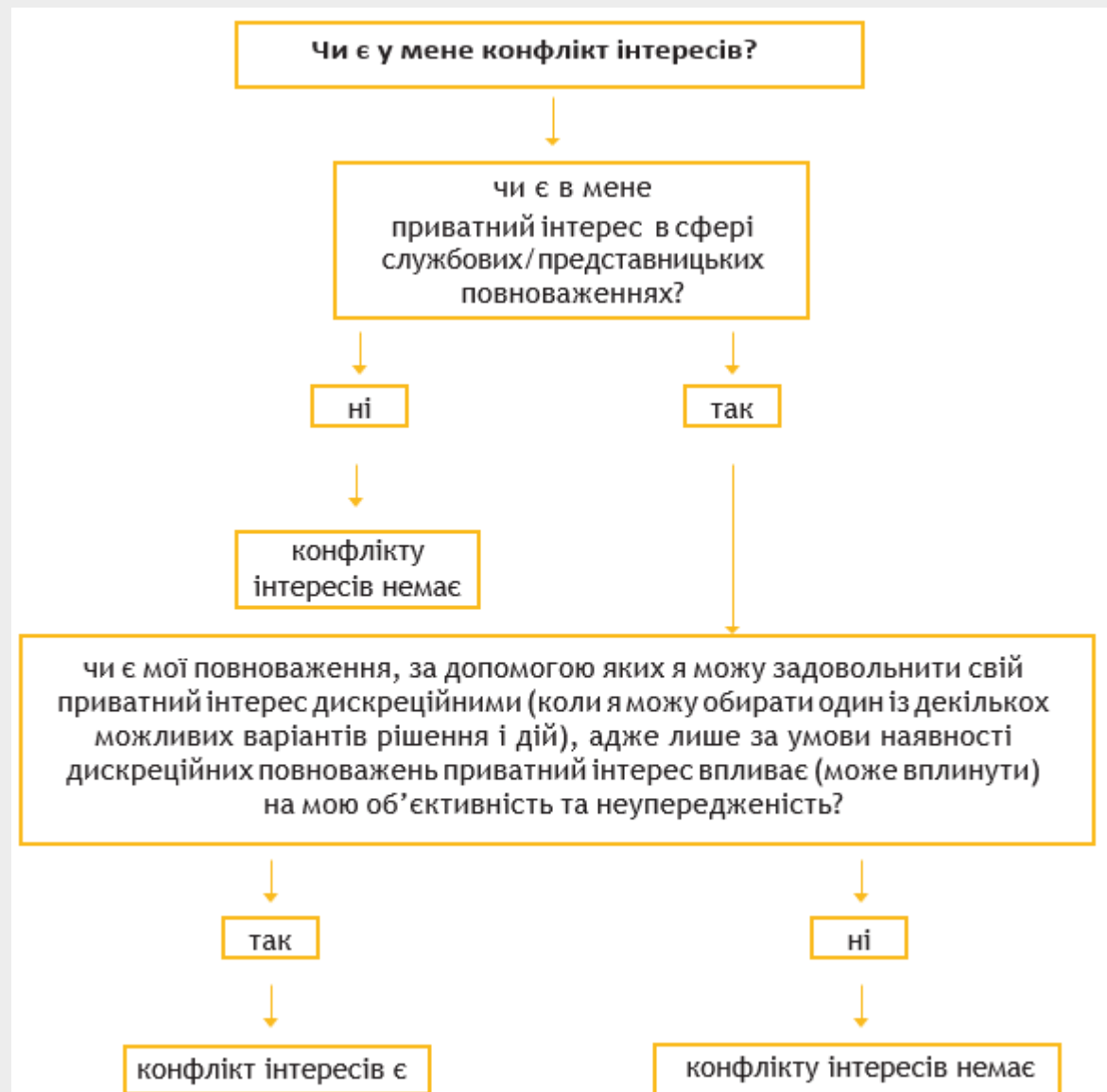
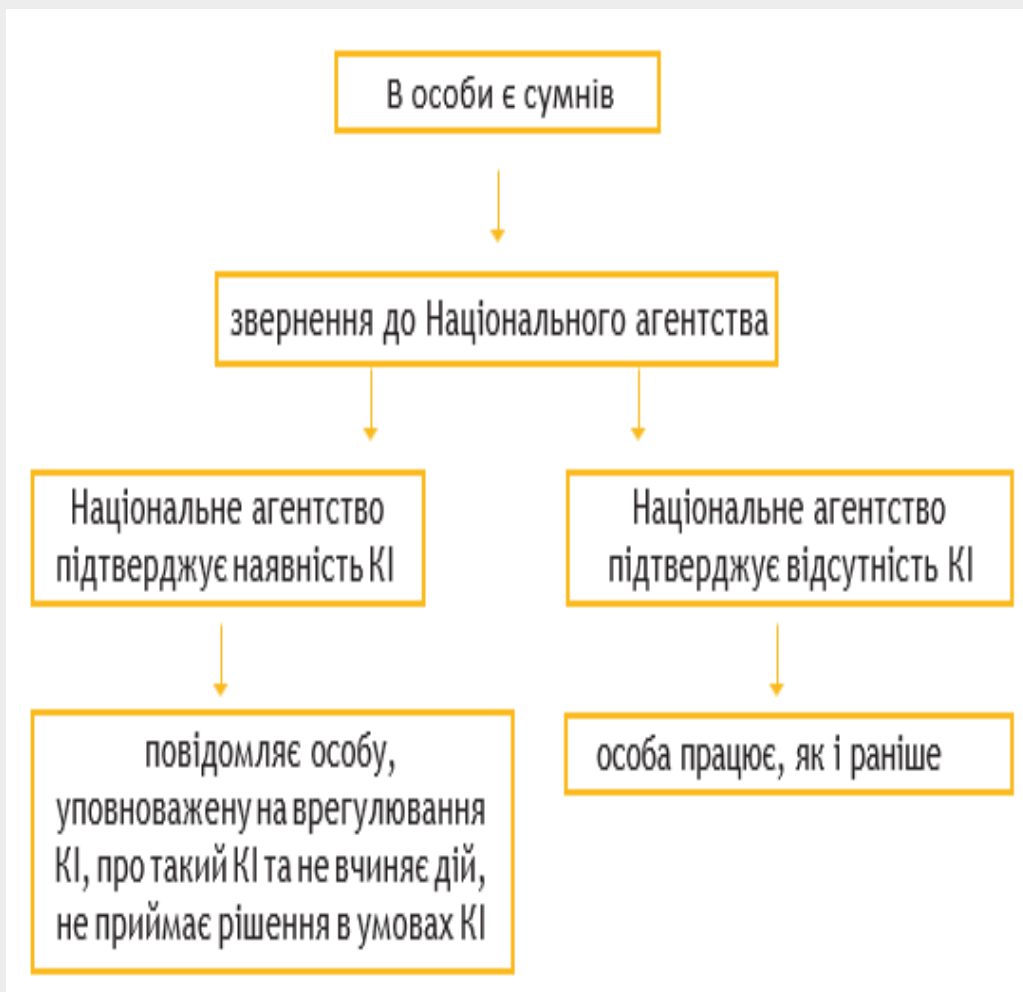
інший орган або сама
особа вживає заходів
щодо врегулювання КІ

Національне агентство
роз'яснює порядок дій
щодо врегулювання КІ

особа вживає
заходів щодо
врегулювання КІ

- ▶ усунення від виконання завдань,
- ▶ вчинення дій, прийняття рішень
- ▶ обмеження доступу до інформації
- ▶ перегляд обсягу повноважень
- ▶ зовнішній контроль
- ▶ переведення на іншу посаду
- ▶ звільнення

Дії особи у разі існування сумнівів щодо наявності конфлікту інтересів

Обмеження щодо одержання подарунків

Цивільний кодекс України	Закон України «Про запобігання корупції»
Дарунок – це рухомі речі, в тому числі гроші та цінні папери, нерухомі речі, майнові права, які передаються обдаровуваному безоплатно у власність (статті 717, 718)	Подарунок – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/ одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової
•рухомі речі •гроші •цінні папери •нерухомі речі •майнові права	•грошові кошти •інше майно •переваги •пільги •послуги •нематеріальні активи Стаття 23 Закону «Про запобігання корупції» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text

- Заборонені

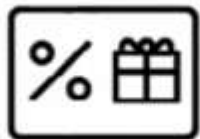
8.2. Категорії подарунків

заборонені

дозволені з певними
обмеженнями

дозволені

- Дозволені

загальнодоступні знижки
на товари, послуги,
загальнодоступні виграші,
призи, премії, бонуси

будь-які подарунки від близьких
осіб незалежно від їхньої
вартості

- Дозволені з певними обмеженнями (прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 01.01.2023 – **2684 грн. * 2 = 5368 грн.**)

вартість таких подарунків не перевищує 1 прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово (прожитковий мінімум станом на 01.11.2020 – 2197 гривень)

сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 2-х прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки (прожитковий мінімум станом на 01.01.2020 – 2102 гривні)

Процедура передачі таких подарунків передбачає:

- складення акта приймання-передачі подарунка;
- оцінку вартості дарунка відповідною комісією закладу освіти;
- постановлення на інвентаризаційний облік.

Близькими особами є (абз. 4 ч. 1 ст. 1 Закону):

- члени сім'ї;
- чоловік, дружина;
- батько, мати;
- вітчим, мачуха;
- син, дочка, пасинок, падчерка;
- рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри;
- рідний брат та сестра дружини (чоловіка);
- племінник, племінниця;
- рідний дядько, рідна тітка;
- дід, баба, прадід, прабаба;
- внук, внучка, правнук, правнучка;
- зять, невістка;
- тесть, теща, свекор, свекруха;
- батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки);
- усиновлювач чи усиновлений;
- опікун чи піклувальник;
- особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта.

Стаття 27. Обмеження спільної роботи близьких осіб

Керівники закладів освіти не можуть мати в прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

Особи, які претендують на зайняття керівних посад, зобов'язані повідомити керівництво органу (засновника закладу освіти, місцевий орган управління освітою), на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких їм осіб.

У сфері освіти ці обмеження не поширюються на осіб, які працюють у сільських населених пунктах (крім тих, що є районними центрами), а також гірських населених пунктах.

2. У разі виникнення конфліктних обставин відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк.

Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

3. ОБОВ'ЯЗКИ У ЗВ'ЯЗКУ З НАЯВНІСТЮ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

3.1. Вживати заходів щодо недопущення виникнення реального та потенційного конфлікту інтересів

Приклад

Директор закладу освіти прийняв на роботу доньку свого заступника, яка перебуватиме в підпорядкуванні заступника.

3.2. Повідомляти про наявність реального чи потенційного конфлікту інтересів

3.3. Не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів

За порушення зазначеного обов'язку передбачено адміністративну відповідальність згідно з ч. 2 ст. 1727 КУпАП.

3.4. Вживати заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів

Директор закладу освіти, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади, зобов'язаний:

1) після отримання повідомлення про наявність конфлікту інтересів прийняти рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглої особи протягом 2-х робочих днів. Також директор має повідомити відповідну підлеглу особу про прийняте рішення;

2) якщо йому стало відомо про наявність конфлікту інтересів (від інших осіб, із повідомлень про корупцію, з листів Національного агентства тощо), вжити передбачених Законом заходів для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у підлеглої особи.

6.6.2. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів під час засідань колегіальних органів

Врегулювання конфлікту інтересів, який виник під час участі у засіданні відповідного колегіального органу, здійснюється шляхом:

- самотійного публічного повідомлення про конфлікт інтересів (про що вноситься відповідний запис до протоколу засідання колегіального органу);
- неучасті у розгляді, підготовці, прийнятті рішення (у зв'язку з яким виник
- конфлікт інтересів) відповідним колегіальним органом.

Якщо неучасть особи у прийнятті рішення призведе до втрати повноважності відповідного колегіального органу, особа, у якої наявний конфлікт інтересів, бере участь у прийнятті колегіальним органом рішення (у зв'язку з яким виник конфлікт інтересів) за умови самотійного публічного повідомлення про конфлікт інтересів (про що вноситься відповідний запис до протоколу засідання колегіального органу).

Оголошення про конфлікт інтересів здійснюється під час засідання колегіального органу, до початку розгляду питання, у вирішенні якого є приватний інтерес.

